Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Første Afdeling)

14. april 2016 *

[Berigtiget ved kendelse af 29. november 2016]

»Præjudiciel forelæggelse — direktiv 93/13/EØF — aftaler indgået mellem erhvervsdrivende og forbrugere — aftaler om lån med pant i fast ejendom — vilkår om en minimumsrentesats — undersøgelse af vilkåret med henblik på at kende det ugyldigt — kollektivt søgsmål — søgsmål med påstand om forbud — udsættelse af det individuelle søgsmål, der har samme genstand«

I de forenede sager C-381/14 og C-385/14,

angående anmodninger om præjudicielle afgørelser i henhold til artikel 267 TEUF indgivet af Juzgado de lo Mercantil nº 9 de Barcelona (handelsret nr. 9 i Barcelona, Spanien) ved afgørelser af 27. juni 2014, indgået til Domstolen henholdsvis den 11. og den 12. august 2014, i sagerne

Jorge Sales Sinués

mod

Caixabank SA (sag C-381/14),

og

Youssouf Drame Ba

mod

Catalunya Caixa SA (Catalunya Banc SA) (sag C-385/14),

har

DOMSTOLEN (Første Afdeling)

sammensat af Domstolens vicepræsident, A. Tizzano, som fungerende afdelingsformand, og dommerne F. Biltgen, A. Borg Barthet, E. Levits (refererende dommer) og S. Rodin,

generaladvokat: M. Szpunar

justitssekretær: ekspeditionssekretær M. Ferreira,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 30. september 2015,

* Processprog: spansk.

efter at der er afgivet indlæg af:

— Sales Sinués ved abogados D. Cirera Mora og F. Pertínez Vílchez

— Caixabank SA ved conseil J. Fontquerni Bas bistået af abogado A. Ferreres Comella

— Catalunya Caixa SA ved abogados J.M. Rodríguez Cárcamo og I. Fernández de Senespleda

— den spanske regering ved A. Gavela Llopis, som befuldmægtiget

— Europa-Kommissionen ved J. Baquero Cruz og M. van Beek, som befuldmægtigede,

og [som berigtiget ved kendelse af 29. november 2016] efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 14. januar 2016,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningerne om præjudicielle afgørelser vedrører fortolkningen af artikel 7 i Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler (EFT L 95, s. 29).

2 Disse anmodninger er blevet indgivet i forbindelse med tvister mellem dels Jorge Sales Sinués og Caixabank SA, dels Youssouf Drame Ba og Catalunya Caixa SA vedrørende kontraktvilkårs ugyldighed i aftaler om lån med pant i fast ejendom.

Retsforskrifter

Direktiv 93/13

3 Artikel 3 i direktiv 93/13 har følgende ordlyd:

»1. Et kontraktvilkår, der ikke har været genstand for individuel forhandling, anses for urimeligt, hvis det til trods for kravene om god tro bevirker en betydelig skævhed i parternes rettigheder og forpligtelser ifølge aftalen til skade for forbrugeren.

2. Et kontraktvilkår anses altid for ikke at have været genstand for individuel forhandling, når det er udarbejdet på forhånd, og forbrugeren derved ikke har haft nogen indflydelse på indholdet, navnlig i forbindelse med en standardkontrakt.

[...]«

4 Direktivets artikel 4, stk. 1, præciserer:

»Det vurderes, om et kontraktvilkår er urimeligt, under hensyn til hvilken type varer eller tjenesteydelser aftalen omfatter, og ved på tidspunktet for aftalens indgåelse at tage hensyn til alle omstændighederne i forbindelse med dens indgåelse samt til alle andre vilkår i aftalen eller i en anden aftale, som hænger sammen med denne, jf. dog artikel 7.«

5 Samme direktivs artikel 6, stk. 1, bestemmer:

»Medlemsstaterne fastsætter, at urimelige kontraktvilkår i en aftale, som en erhvervsdrivende har indgået med en forbruger, i henhold til deres nationale lovgivning ikke binder forbrugeren, og at aftalen forbliver bindende for parterne på i øvrigt samme vilkår, hvis den kan opretholdes uden de urimelige kontraktvilkår.«

6 Artikel 7 i direktiv 93/13 bestemmer:

»1. Medlemsstaterne sikrer, at der i forbrugernes og konkurrenternes interesse findes egnede og effektive midler til at bringe anvendelsen af urimelige kontraktvilkår i aftaler, der indgås mellem forbrugere og en erhvervsdrivende, til ophør.

2. De i stk. 1 nævnte midler skal omfatte bestemmelser, i henhold til hvilke personer eller organisationer, der ifølge national lov har en legitim interesse i at beskytte forbrugerne, efter national ret kan indbringe en sag for retsmyndighederne eller de kompetente administrative myndigheder, for at disse kan afgøre, om kontraktvilkår, der er udarbejdet med henblik på generel anvendelse, er af urimelig karakter, og anvende egnede og effektive midler til at bringe anvendelsen af sådanne kontraktvilkår til ophør.

[...]«

Spansk ret

7 Artikel 43 i den spanske lov om civil retspleje (Ley de enjuiciamiento civil) af 7. januar 2000 (BOE nr. 7 af 8.1.2000, s. 575) bestemmer:

»[N]år det, for at træffe en afgørelse vedrørende genstanden for en tvist, er nødvendigt at afgøre et spørgsmål, der udgør genstanden for en anden sag, der verserer for den samme eller for en anden ret, kan retten, såfremt det ikke er muligt at forene sagerne, på anmodning fra begge parter eller den ene part, og efter at have hørt den anden part, ved kendelse beslutte at udsætte sagen på dens nuværende trin, indtil sagen vedrørende det præjudicielle spørgsmål er afsluttet.«

8 Artikel 221 i lov om civil retspleje vedrørende virkningen af domme afsagt i forbindelse med sager, der er anlagt af forbruger- og brugerorganisationer, har følgende ordlyd:

»[…]

1a. Såfremt der træffes afgørelse om idømmelse af et pengebeløb, en handlepligt, en undladelsespligt eller en pligt til at afgive en specifik eller generel ting, udpeger afgørelsen, der giver medhold, enkeltvis de forbrugere og brugere, der i overensstemmelse med lovgivningen om deres beskyttelse skal anses for at kunne drage fordel af den dømmende afgørelse.

Når det er umuligt at udpege de enkelte forbrugere, fastsættes det i afgørelsen, hvilke oplysninger, kendetegn og betingelser der er nødvendige for at kunne kræve betaling eller i givet fald for at kunne begære fuldbyrdelse eller indtræde i en sådan, såfremt den sagsøgende organisation anmoder herom.

2a. Såfremt det som baggrund for en dømmende afgørelse eller det som en principal eller enkelt afgørelse fastslås, at en given aktivitet eller adfærd er ulovlig eller i strid med loven, besluttes det i afgørelsen, om dette i overensstemmelse med forbruger- og brugerbeskyttelseslovgivningen skal have processuelle virkninger, der ikke er begrænset til de personer, der har været parter i den pågældende sag.

3a. Såfremt bestemte forbrugere eller brugere har deltaget i sagen, skal afgørelsen udtrykkeligt tage stilling til deres påstande.

[...]«

9 Artikel 222 i lov om civil retspleje har følgende ordlyd:

»1. Den materielle retskraft af endelige domme, uanset om de giver sagsøgeren medhold eller frifinder sagsøgte, udelukker i overensstemmelse med loven enhver senere sag, hvis genstand er identisk med genstanden i den sag, hvori dommen blev afsagt.

2. Den materielle retskraft omfatter påstandene i det oprindelige søgsmål og modkrav såvel som de punkter, der er nævnt i denne lovs artikel 408, stk. 1 og 2.

Faktiske omstændigheder, der ligger efter udløbet af fristen for at indlevere processkrifter i den sag, hvori disse påstande blev nedlagt, skal anses for nye og forskellige for så vidt angår grundlaget for de nævnte påstande.

3. Den materielle retskraft gælder for parterne i den sag, hvor den indtræder, og for deres arvinger og retssuccessorer såvel som for retssubjekter, der uden at deltage i sagen er indehavere af rettigheder, der ligger til grund for parternes retlige interesse i overensstemmelse med bestemmelserne i denne lovs artikel 11.

[...]

4. Det, der har opnået materiel retskraft i en endelig afgørelse, som afslutter en sag, gælder tillige for en ret, der skal påkende en senere sag, såfremt den materielle retskraft i denne senere sag fremstår som en logisk baggrund for dens genstand, uanset hvilken genstand, og såfremt parterne er de samme i de to sager, eller den materielle retskraft gælder for dem i henhold til lov.«

10 Den forelæggende ret fortolker disse processuelle bestemmelser således, at de pålægger denne en forpligtelse til at udsætte de sager, som en forbruger indbringer for den i et individuelt søgsmål om ugyldighed af et urimeligt vilkår, indtil der afsiges endelig dom i en sag, der er anlagt af en organisation, der har beføjelse til at anlægge et kollektivt søgsmål med henblik på, at brugen af et tilsvarende vilkår bringes til ophør.

Tvisterne i hovedsagerne og de præjudicielle spørgsmål

11 Den 20. oktober 2005 indgik Jorge Sales Sinués en aftale om fornyelse af et lån med pant i fast ejendom med Caixabank SA. En såkaldt »gulvklausul« i aftalen bestod i en årlig nominel minimumsrentesats på 2,85%, og loftet for rentesatsen blev fastsat til 12%. Den 7. februar 2005 indgik Youssouf Drame Ba en aftale med Catalunya Caixa SA om et lån med pant i fast ejendom. I denne aftale blev »gulvklausulen« fastsat til en rentesats på 3,75%, og loftet blev begrænset til 12%.

12 Uafhængigt af svingningerne i rentesatsen på markedet kan rentesatsen i de aftaler, som sagsøgerne i hovedsagerne har indgået, ikke være lavere end den rentesats, der er fastsat i »gulvklausulen«.

13 Da Jorge Sales Sinués og Youssouf Drame Ba var af den opfattelse, at bankerne havde pålagt dem »gulvklausulerne«, og at disse skabte en skævhed til skade for dem, anlagde de individuelle søgsmål for den forelæggende ret med påstand om, at disse »gulvklausuler« blev erklæret ugyldige.

14 Forud for disse søgsmål havde en forbrugerorganisation, Adicae (Asociación de Usarios de Bancos Cajas y Seguros), anlagt et kollektivt søgsmål mod 72 banker bl.a. med påstand om, at anvendelsen af »gulvklausuler« i låneaftaler blev bragt til ophør.

15 Med støtte i artikel 43 i lov om civil retspleje har de sagsøgte i hovedsagerne nedlagt påstand om udsættelse af de pågældende sager i afventning af en endelig dom i det kollektive søgsmål, hvilket Jorge Sales Sinués og Youssouf Drame Ba har rejst indsigelse imod.

16 Det er den forelæggende rets opfattelse, at artikel 43 i lov om civil retspleje under omstændighederne i hovedsagerne pålægger retten at udsætte de individuelle søgsmål, der er forelagt for den, indtil der er afsagt endelig dom i det kollektive søgsmål, idet en sådan udsættende virkning medfører, at det individuelle søgsmål underkastes det kollektive søgsmål både for så vidt angår procedurens forløb og dens resultat.

17 Den forelæggende ret har endvidere understreget, at deltagelsen i et kollektivt søgsmål indebærer forskellige begrænsninger, idet den berørte part eventuelt skal give afkald på den kompetente ret på det sted, hvor han har sin bopæl, og idet muligheden for at formulere individuelle anbringender til støtte for det kollektive søgsmål er tidsbegrænset.

18 På denne baggrund har Juzgado de lo Mercantil nº 9 de Barcelona (handelsret nr. 9 i Barcelona) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Kan det antages[, at det spanske retssystem fastsætter] et effektivt middel eller en effektiv mekanisme i overensstemmelse med artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13?

2) I hvilket omfang udgør denne udsættende virkning en hindring for forbrugeren og dermed en overtrædelse af artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13, når forbrugeren vil påberåbe sig, at sådanne urimelige vilkår i dennes kontrakt er ugyldige?

3) Udgør den omstændighed, at forbrugeren ikke kan frigøre sig fra det kollektive søgsmål, en overtrædelse af artikel 7, stk. 3, i direktiv 93/13?

4) Eller er den udsættende virkning, som følger af artikel 43 i lov om civil retspleje, tværtimod i overensstemmelse med artikel 7 i direktiv 93/13, eftersom forbrugerens rettigheder fuldt ud beskyttes i kraft af dette kollektive søgsmål, idet det spanske retssystem fastsætter andre processuelle mekanismer, der kan beskytte dennes rettigheder ligeså effektivt, og i kraft af retssikkerhedsprincippet?«

19 Ved kendelse afsagt af Domstolens præsident den 9. september 2014 er sagerne C-381/14 og C-385/14 blevet forenet med henblik på den skriftlige og mundtlige forhandling samt dommen.

Om de præjudicielle spørgsmål

20 Med disse spørgsmål, der skal besvares samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 7 i direktiv 93/13 skal fortolkes således, at den er til hinder for en national lovgivning, der pålægger den ret, ved hvilken en forbruger har anlagt et individuelt søgsmål med henblik på, at det fastslås, at et vilkår i en kontrakt, der binder forbrugeren til en erhvervsdrivende, er urimeligt, automatisk at udsætte søgsmålet i afventning af, at der afsiges endelig dom i et kollektivt søgsmål, der er indbragt af en forbrugerorganisation på grundlag af den nævnte artikels stk. 2 bl.a. med henblik på, at brugen i samme slags kontrakter af vilkår svarende til det, der er omfattet af det nævnte individuelle søgsmål, bringes til ophør.

21 Med henblik på at besvare disse spørgsmål skal det indledningsvis bemærkes, at medlemsstaterne i henhold til artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13 fastsætter egnede og effektive midler til at bringe anvendelsen af urimelige kontraktvilkår i aftaler, der er indgået mellem forbrugere og erhvervsdrivende, til ophør. Parallelt med forbrugerens subjektive ret til at indbringe et søgsmål for en ret med henblik på, at denne undersøger, om et kontraktvilkår i en aftale, som forbrugeren er part i, er urimeligt, har medlemsstaterne mulighed for i henhold til mekanismen i artikel 7, stk. 2, i direktiv 93/13 at indføre en kontrol af de urimelige kontraktvilkår, der er indeholdt i standardkontrakter, ved et søgsmål med påstand om forbud, der anlægges i offentlighedens interesse af forbrugerbeskyttelsesorganisationer.

22 Hvad angår på den ene side det individuelle søgsmål, der er indbragt af en forbruger, hviler den ved direktiv 93/13 indførte beskyttelsesordning på den betragtning, at forbrugeren befinder sig i en svagere stilling end den erhvervsdrivende såvel hvad angår forhandlingsstyrke som informationsniveau (jf. dom Pereničová og Perenič, C-453/10, EU:C:2012:144, præmis 27 og den deri nævnte retspraksis).

23 For at sikre denne beskyttelse kan den ulige stilling mellem forbrugeren og en erhvervsdrivende alene ophæves ved positive foranstaltninger, der er uafhængige af kontraktparterne selv (dom Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, EU:C:2009:615, præmis 31).

24 I denne sammenhæng er den nationale ret i henhold til artikel 4, stk. 1, i direktiv 93/13 forpligtet til ex officio at vurdere, om et kontraktvilkår er urimeligt, under hensyn til hvilken type varer eller tjenesteydelser aftalen omfatter, og ved på tidspunktet for aftalens indgåelse at tage hensyn til alle omstændighederne i forbindelse med dens indgåelse samt til alle andre vilkår i aftalen eller i en anden aftale, som hænger sammen med denne (jf. i denne retning dom Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, EU:C:2009:615, præmis 32).

25 Såfremt den nationale ret imidlertid fastslår, at et kontraktvilkår er urimeligt, omfatter forbrugerens ret til en effektiv beskyttelse muligheden for at give afkald på at gøre sine rettigheder gældende, således at den nationale ret i givet fald skal tage hensyn til den af forbrugeren udtrykte vilje, når denne, der er bekendt med, at et urimeligt vilkår ikke er bindende, ikke desto mindre anfører, at han ikke ønsker vilkåret tilsidesat og således giver et frit og informeret samtykke til det pågældende vilkår (jf. dom Banif Plus Bank, C-472/11, EU:C:2013:88, præmis 35).

26 Hvad angår på den anden side de søgsmål, der er indbragt af personer eller organisationer, der har en legitim interesse i at beskytte forbrugerne som omhandlet i artikel 7, stk. 2, direktiv 93/13, skal det understreges, at disse ikke befinder sig i en sådan svagere stilling i forhold til de erhvervsdrivende (dom Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León, C-413/12, EU:C:2013:800, præmis 49).

27 Uden at benægte betydningen af den væsentlige rolle, som sådanne organisationer bør kunne spille med henblik på at nå et højt forbrugerbeskyttelsesniveau i Den Europæiske Union, skal det imidlertid fastslås, at et søgsmål med påstand om forbud, som en sådan organisation har anlagt mod en erhvervsdrivende, ikke har den samme grad af ulighed som et individuelt søgsmål mellem en forbruger og den erhvervsdrivende medkontrahent (jf. dom Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León, C-413/12, EU:C:2013:800, præmis 50).

28 En sådan forskellig tilgang bekræftes desuden af bestemmelserne i artikel 4, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/27/EF af 19. maj 1998 om søgsmål med påstand om forbud på området beskyttelse af forbrugernes interesser (EFT L 166, s. 51) og artikel 4, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/22/EF af 23. april 2009 om søgsmål med påstand om forbud på området beskyttelse af forbrugernes interesser (EUT L 110, s. 30), der har erstattet førstnævnte direktiv, hvorefter det er retterne i den medlemsstat, hvor sagsøgte har hjemsted eller bopæl, som har kompetence til at påkende søgsmål med påstand om forbud anlagt af andre

medlemsstaters forbrugerbeskyttelsesorganisationer i tilfælde af en tilsidesættelse af EU-lovgivning om forbrugerbeskyttelse (dom Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León, C-413/12, EU:C:2013:800, præmis 51).

29 Det skal tilføjes, at da søgsmål med påstand om forbud er af præventiv karakter og har til formål at afholde de erhvervsdrivende fra at anvende sådanne vilkår, og da de er uafhængige af enhver konkret individuel tvist, indebærer det, at sådanne søgsmål kan anlægges, selv om de vilkår, der kræves forbudt, ikke er blevet anvendt i bestemte kontrakter (dom Invitel, C-472/10, EU:C:2012:242, præmis 37).

30 Følgelig har de individuelle og kollektive søgsmål inden for rammerne af direktiv 93/13 forskellige formål og retsvirkninger, således at det processuelle forhold mellem deres forløb alene kan opfylde de krav af processuel karakter, der bl.a. vedrører retsplejehensyn og behovet for at undgå modstridende retsafgørelser, uden at udformningen af disse forskellige søgsmål dog medfører en svagere forbrugerbeskyttelse end den, der er fastsat i direktiv 93/13.

31 Selv om dette direktiv nemlig ikke har til formål at harmonisere de sanktioner, der i forbindelse med disse søgsmål skal finde anvendelse i tilfælde af en anerkendelse af, at et vilkår er urimeligt, forpligter direktivets artikel 7, stk. 1, ikke desto mindre medlemsstaterne til at sikre, at der forefindes egnede og effektive midler med henblik på at bringe anvendelsen af urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler til ophør (dom Invitel, C-472/10, EU:C:2012:242, præmis 35).

32 I denne forbindelse skal det ikke desto mindre bemærkes, at da der ikke er sket en harmonisering af de processuelle midler, der regulerer forhold mellem de kollektive og de individuelle søgsmål, der er fastsat i direktiv 93/13, tilkommer det hver enkelt medlemsstat i sin nationale retsorden at fastsætte sådanne regler i medfør af princippet om procesautonomi dog på betingelse af, at disse bestemmelser ikke må være mindre gunstige end dem, der gælder for tilsvarende situationer, der er underlagt national ret (ækvivalensprincippet), og at de i praksis ikke må gøre det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at udøve de rettigheder, som EU-retten tillægger forbrugerne (effektivitetsprincippet) (jf. analogt dom Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León, C-413/12, EU:C:2013:800, præmis 30 og den deri nævnte retspraksis).

33 For så vidt angår for det første ækvivalensprincippet synes det ikke under hensyn til de oplysninger, der indgår i afgørelserne om forelæggelse, at fremgå, at artikel 43 i lov om civil retspleje ville blive anvendt forskelligt i de tvister, der vedrører rettigheder på grundlag af national ret, og de tvister, der vedrører rettigheder på grundlag af EU-retten.

34 Hvad for det andet angår effektivitetsprincippet har Domstolen allerede fastslået, at hvert enkelt tilfælde, hvor der opstår spørgsmål om, hvorvidt en national processuel bestemmelse gør det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at anvende EU-retten, skal bedømmes under hensyn til, hvilken stilling bestemmelsen indtager i den samlede procedure, herunder dens forløb og dens særlige kendetegn, for de forskellige nationale instanser. På den baggrund skal der tages hensyn til de principper, der ligger til grund for den nationale retspleje, bl.a. retssikkerhedsprincippet og afgørelsernes materielle retskraft (jf. i denne retning dom BBVA, C-8/14, EU:C:2015:731, præmis 26 og den deri nævnte retspraksis).

35 Det må i det foreliggende tilfælde konstateres, at den forelæggende ret, således som det fremgår af dens fortolkning, under omstændigheder som dem, der foreligger i sagen, i henhold til artikel 43 i lov om civil retspleje er forpligtet til at udsætte det individuelle søgsmål, der er indbragt for den, indtil der er afsagt endelig dom i det kollektive søgsmål, hvis afgørelse vil kunne have virkning for det individuelle søgsmål, og af den grund kan forbrugeren ikke længere gøre de rettigheder, der anerkendes ved direktiv 93/13, individuelt gældende ved at frigøre sig fra det kollektive søgsmål.

36 En sådan situation kan imidlertid skade effektiviteten af den beskyttelse, der er tilsigtet med direktivet, under hensyn til de forskelle i formålet med og arten af de forbrugerbeskyttelsesforanstaltninger, der konkretiseres i disse søgsmål, således som de fremgår af denne doms præmis 21-29.

37 Dels er forbrugeren nemlig bundet af resultatet af det kollektive søgsmål, selv om den pågældende har besluttet ikke at deltage i det, og den forpligtelse, der påhviler den nationale ret i henhold til artikel 43 i lov om civil retspleje, forhindrer denne i at foretage sin egen analyse af omstændighederne i den sag, der er indbragt for den. Navnlig er hverken spørgsmålet om den individuelle forhandling af det aftalevilkår, der hævdes at være urimeligt, eller arten af de varer eller tjenesteydelser, der er genstand for den omhandlede kontrakt, afgørende for afgørelsen af den individuelle tvist.

38 Dels er forbrugeren i henhold til artikel 43 i lov om civil retspleje som fortolket af den forelæggende ret afhængig af den tid, det tager at træffe den retlige afgørelse i det kollektive søgsmål, uden at den nationale ret i denne henseende kan vurdere relevansen af udsættelsen af det individuelle søgsmål i afventning af, at der afsiges endelig dom i det kollektive søgsmål.

39 En sådan national regel er således ufuldstændig og utilstrækkelig og udgør hverken et egnet eller et effektivt middel til at bringe brugen af urimelige vilkår til ophør, hvilket er i strid med kravet i artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13.

40 Dette gør sig så meget desto mere gældende, fordi forbrugeren i henhold til national ret, såfremt denne ønsker at deltage i det kollektive søgsmål, således som det følger af forelæggelsesafgørelsen, er underlagt de bånd, der er knyttet til den kompetente rets afgørelse, og de anbringender, der vil kunne blive fremsat. Desuden taber forbrugeren nødvendigvis de rettigheder, som denne ville have haft i et individuelt søgsmål, nemlig en hensyntagen til alle de omstændigheder, der karakteriserer dennes sag, samt dennes mulighed for give afkald på ikke-anvendelsen af et urimeligt vilkår, så meget desto mere hvis den pågældende ikke kan frigøre sig fra det kollektive søgsmål.

41 I denne sammenhæng skal det endvidere understreges, at behovet for at sikre en sammenhæng mellem retsafgørelser ikke kan berettige en sådan mangel på effektivitet, idet forskellen mellem den retlige efterprøvelse, der udøves i forbindelse med et kollektivt søgsmål, og den, der udøves i forbindelse med et individuelt søgsmål, således som påpeget af generaladvokaten i punkt 72 i forslaget til afgørelse i princippet bør forhindre risikoen for modstridende retsafgørelser.

42 For så vidt angår behovet for at undgå overfyldning af retterne må der ikke af hensyn til en medlemsstats retlige organisering rejses tvivl om den effektive udøvelse af de subjektive rettigheder, som direktiv 93/13 tillægger forbrugerne.

43 Under hensyn til de ovenstående betragtninger skal de forelagte spørgsmål besvares med, at artikel 7 i direktiv 93/13 skal fortolkes således, at den er til hinder for en national lovgivning som den i hovedsagerne omhandlede, der pålægger en national ret, ved hvilken en forbruger har anlagt et individuelt søgsmål med henblik på, at det fastslås, at et vilkår i en kontrakt, der binder forbrugeren til en erhvervsdrivende, er urimeligt, automatisk at udsætte søgsmålet i afventning af, at der afsiges endelig dom i et verserende kollektivt søgsmål, der er anlagt af en forbrugerorganisation på grundlag af den nævnte artikels stk. 2 med henblik på, at brugen i samme slags kontrakter af vilkår svarende til det, der er omfattet af det nævnte individuelle søgsmål, bringes til ophør, uden at relevansen af en sådan udsættelse for beskyttelsen af forbrugeren, der har anlagt et individuelt søgsmål, kan tages i betragtning, og uden at denne forbruger kan beslutte sig for at frigøre sig fra det kollektive søgsmål.

Sagsomkostningerne

44 Da sagernes behandling i forhold til hovedsagernes parter udgør et led i de sager, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Første Afdeling) for ret:

Artikel 7 i Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler skal fortolkes således, at den er til hinder for en national lovgivning som den i hovedsagerne omhandlede, der pålægger den nationale ret, ved hvilken en forbruger har anlagt et individuelt søgsmål med henblik på, at det fastslås, at et vilkår i en kontrakt, der binder forbrugeren til en erhvervsdrivende, er urimeligt, automatisk at udsætte søgsmålet i afventning af, at der afsiges endelig dom i et verserende kollektivt søgsmål, der er anlagt af en forbrugerorganisation på grundlag af den nævnte artikels stk. 2 med henblik på, at brugen i samme slags kontrakter af vilkår svarende til det, der er omfattet af det nævnte individuelle søgsmål, bringes til ophør, uden at relevansen af en sådan udsættelse for beskyttelsen af forbrugeren, der har anlagt et individuelt søgsmål, kan tages i betragtning, og uden at denne forbruger kan beslutte sig for at frigøre sig fra det kollektive søgsmål.

Underskrifter